

Handläggare: Gunilla Schedin
Telefon: 508 09 015

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Revidering av riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen - remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Rapp Lundahl
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Äldrenämnden har lagt fram ett förslag till revidering av stadens riktlinjer för handläggning av ärenden inom äldreomsorgen. Förslaget är i första hand en anpassning till nu gällande lagstiftning och till den utveckling som i övrigt skett inom verksamhetsområdet.

Förvaltningen är mycket tveksam till förslaget om att alla som bor i ordinärt boende och fyllt 65 år ska ha rätt till trygghetslarm. Förvaltningen delar heller inte uppfattningen om att biståndshandläggaren har en "konsumentrådgivande funktion". I övrigt är förvaltningen i huvudsak positiv till förslaget.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder med anledning av ett förslag från äldreomsorgen om revidering av stadens riktlinjer för handläggning av ärenden inom äldreomsorgen enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 7 maj 2010.

Ärendet

Nuvarande riktlinjer för handläggning av ärenden inom äldreomsorgen fastställdes av kommunfullmäktige i december 2007. Sedan dess har det skett en del förändringar inom verksamhetsområdet. Bl.a. har valfrihet införts när det gäller vård- och omsorgsboende samt dagverksamhet.

Det har även gjorts en del lagändringar som rör äldreomsorgen. Den 1 juli 2009 infördes en ändring vad gäller anhörigstöd och den 1 januari 2010 infördes en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Samtidigt infördes också nya regler i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och SoL angående individuell planering.

Förslaget till reviderade riktlinjer omfattar avsnitten: tillämplig lagstiftning, föreskrifter och riktlinjer, dokumentation, handläggning av ärenden, stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende, särskilt boende, stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående samt handläggning av ärenden enligt LSS för personer 65 år och äldre.

Nedan följer en kortfattad redogörelse av föreslagna kompletteringar/förändringar i respektive avsnitt.

Socialtjänstlagen

Av avsnittet framgår att socialnämnden, på begäran av den sökande, får avvakta med att verkställa beslut om insatser som omfattas av valfrihetssystemet. Vidare framgår att kommunen är skyldighet att, till Socialstyrelsen och stadens revisorer, rapportera beslut som inte verkställts inom tre månader samt att stadsdelsnämnden kan åläggas att betala en särskild avgift om nämnden inte inom skälig tid tillhandahåller det bistånd som någon är berättigad till.

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Riktlinjerna har kompletterats med information om den lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk som trädde i kraft den 1 januari 2010. Enligt den nya lagen är Stockholms stad en av de kommuner som ingår i det s.k. förvaltnings-

området för finska, vilket bland annat innebär att enskilda har rätt att använda finska vid muntliga och skriftliga kontakter med staden.

Handläggning av ärenden

Konsumentrådgivande funktion

Vad gäller handläggning har ett nytt avsnitt införts som förtydligar biståndshandläggarens informationsansvar. Biståndshandläggaren anses ha en konsumentrådgivande funktion, vilket innebär att han eller hon ska kunna ge så utförlig information att den enskilde eller dennes företrädare kan göra sitt val av hemtjänst, dagverksamhet eller vård- och omsorgsboende. Ett *ickevalsalternativ* ska finnas i de fall den enskilde inte vill, eller alls kan, välja utförare samt vid akut behov av insats.

Avgiftsbeslut

Ett nytt stycke som tillkommit som förtydligar att utredning och beslut om den enskildes avgift för hemtjänst, dagverksamhet och särskilt boende är myndighetsutövning och ska handläggas lika nogsamt som övriga myndighetsbeslut.

Trygghetskvitto

En komplettering av riktlinjerna har gjorts med anledning av kommunfullmäktiges beslut den 1 december 2008 om införande av trygghetskvitto inom äldreomsorgen.

Individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten - gemensamma överenskommelser

Med anledning av den ändring i HSL och SoL som gjordes den 1 januari 2010 har riktlinjerna kompletterats med information om att kommunen och landstinget ska upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende

Rätt att välja utförare

I detta avsnitt förtydligas den enskildes rätt att välja utförare av hemtjänst, ledsagning och avlösning inom ramen för kundvalsmodellen. Den enskildes rätt att byta utförare och rutiner kring detta har också förtydligats.

Anställning av anhörig eller närstående

Anställning av anhörig eller närstående är inte reglerat i SoL. I detta fall klargörs att frågan om vem som ska utföra de beslutade insatserna är att betrakta som verkställighet och ska därför inte tas upp till prövning enligt 4 kap. 1 § SoL.

Trygghetslarm

I Äldrelegationens förslag om trygghetsboende ska trygghetslarm ingå i boendet utan föregående biståndsprövning. Detta föreslås även i stadsledningskontorets förslag om inrättande av trygghetsboende i Stockholms stad. Eftersom trygghetsboende är ett ordinärt boende anser äldrenämnden att samma regler ska gälla för alla äldre i ordinärt boende och föreslår därför att det enda kriteriet för att beviljas trygghetslarm är att den enskilde fyllt 65 år.

Äldre med psykiska funktionsnedsättningar

Äldre med psykiska funktionsnedsättningar har många gånger behov som inte kan tillgodoses med traditionell hemtjänst. Biståndshandläggarna uppmärksammas i detta stycke på dessa personers specifika behov och vikten av individuella bedömningar.

Rätt att välja dagverksamhet

Mot bakgrund av att valfrihet inom dagverksamhet infördes i Stockholms stad den 1 juli 2009 har stycket kompletterats med en skrivning om den enskildes rätt att välja utförare.

Korttidsvård

I de föreslagna riktlinjerna har ett förtydligande gjorts vad gäller kriterierna för att bevilja korttidsvård.

Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående

Ändring i SoL

Den 1 juli 2009 gjordes en ändring i SoL som innebär en skärpning av kommunens ansvar för att erbjuda personer som vårdar eller stödjer en närstående. Riktlinjerna förtydligas med anledning av lagändringen.

Individuellt utformat stöd

Riktlinjerna förtydligas på så sätt att avlösning inte endast behöver innebära att den som vårdar lämnar hemmet, utan kan också innebära att hemtjänstpersonalen tar med sig den som är i behov av hjälp ut och att den som vårdar då kan vara ensam kvar i bostaden. I riktlinjerna framhålls att stödet ska vara individuellt anpassat och utformas i samråd med berörda.

Korttidsvård utomlands - avlösning

Riktlinjerna kompletteras med ett stycke om möjlighet till avlösning genom korttidsvård utomlands. Den som vårdar en närstående som beviljats korttidsvård utomlands ska kunna följa med på utlandsvistelsen men får då bekosta sin del av resan själv.

Kostnadskonsekvens

Äldreförvaltningen bedömer att de föreslagna riktlinjerna inte kommer att medföra någon kostnadsökning för staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom personal- och kansliavdelningen i samarbete med äldreomsorgsavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd kommer att informeras om ärendet vid sitt sammanträde den 19 april 2010.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har inget att invända mot de förtydliganden och kompletteringar av riktlinjerna som föreslås med hänsyn till de ändringar som skett i lagstiftning och den utveckling av äldreomsorgen som i övrigt ägt rum.

Förvaltningen är emellertid mycket tveksam till förslaget om att det enda kriteriet för att beviljas trygghetslarm är att personen i fråga har fyllt 65 år. Förslaget motiveras med att bl.a. Äldrelegationen föreslagit att alla som flyttar in i ett trygghetsboende, vilket är att jämställa med ett ordinärt boende, ska förses med trygghetslarm. Förvaltningen anser inte att detta motiverar att alla som bor i ordinärt boende och uppnått pensionsåldern ska ha rätt till trygghetslarm.

Det finns risk för att ett generellt erbjudande om trygghetslarm till alla som fyllt 65 år kan resultera i att många vill få ett larm installerat endast av det skälet att det "kan vara bra att ha". Detta skulle i så fall medföra betydande kostnader för staden. Förvaltningen anser därför att någon form av behovsprövning ska göras även fortsättningsvis.

I ärendet anges att "den som inte längre klarar av att hantera eller som inte förstår innebörden av ett trygghetslarm ska få sina behov av otrygghet och omvårdnad tillgodosedda på annat sätt genom mer kvalificerade insatser såsom vård- och omsorgsboende". Förvaltningen utgår från att ordet "otrygghet" är en felskrivning som kommer att rättas till.

Formuleringen i övrigt kan dock ge intryck av att den som inte kan hantera ett larm i första hand ska erbjudas insatser i form av vård- och omsorgsboende. Förvaltningens erfarenhet är att behovet av trygghet i dessa fall ofta kan tillgodoses genom att hemtjänsten håller tätare kontakt med den enskilde i form av besök eller telefonkontakt. Förvaltningen föreslår därför att man i riktlinjerna anger att en tätare kontakt från hemtjänstens sida ofta kan vara tillräcklig för att tillgodose den enskildes behov av trygghet i de fall han eller hon inte kan hantera ett trygghetslarm. Det kan också finnas andra insatser som gör att den enskilde kan

känna sig trygg, exempelvis dagverksamhet. Som förvaltningen ser det är det viktigt att pröva olika lösningar innan frågan om eventuellt vård- och omsorgsboende tas upp.

Förvaltningen delar inte äldreförvaltningens uppfattning om att biståndshandläggaren har en "konsumentrådgivande funktion". Begreppet "konsumentrådgivning" associeras med köp av varor och tjänster där den enskilde tillråds eller avråds från att köpa en viss vara eller tjänst. I biståndshandläggarens uppdrag ingår självklart att informera den enskilde om alternativa utförare. Att råda eller avråda den enskilde från att anlita en viss utförare ingår däremot inte i uppdraget. Förvaltningen föreslår därför att begreppet "konsumentrådgivande funktion" tas bort.

Bilaga

Förslag till revidering av riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen.